միայն քաղաքի իրաւունքն է, բայց այդ նրա պարտաւորութիւնն է։

Մենք խօսում էինք գլխաւոր փողոցների լայնացնելու անհրաժեշտութեան մասին, երբեմն էլ ասում էինք հնչեցնելու նպաստակով։ Բայց մի ուրիշ, նոյնքան կարևոր կէտ էլ կայ, որ առիթ է տալիս այժմ կրկնել նոյն առաջարկութիւնը։

Երբին ժամանակներում սառոցի յատակ սկսել են կրկնակի թիփիքիաւոր հրդեհները։ Մեր հաշիվը փարչութիւնն միջոցները և այժմ շատ անբաւականացուցիչ են ուսի և ուսի յատակ կրկնակոց հրդեհների առաջն առնելու։

Դեռ քաղ է երբ որ մի տեղ է պատահում հրդեհը և այն էլ հանգարտ եղանակի ժամանակ։

Բայց ի՞նչ կը լինէր եթէ յանկարծ երկու երկր տեղ միաժամանակ յայտնվէին հրդեհներ, ինչպէս այդ առհասարակ պատահում է մեծ քաղաքներում... Ի՞նչ կարող էր այն ժամանակ անել մեր հաշվի փարչութիւնը որ ընդամենը բաղկացած է, կարծեմ քսան մարդուց, տասս ձիաներից և տասս տակառներից....

Բայց եթէ, Աստուած չանի, մեր քաղաքի հին թաղերից մէնի մի, ուր փողոցները այնքան նեղ են, որ հազիւ երկու ֆաէտոն կարող են անցնել, յայտնվէր հրդեհ սառոյցի քամու ժամանակ,—այն ժամանակ մի գիշերվայ մէջ թիփիքիաս քաղաքի կէսը կարող էր ոչնչանալ։

Ահա թէ ինչ է պատահում մեզ մի անգամ, եթէ է։ որ առաջ չը մնացած մեր քաղաքի հին թաղերի ոգորտների անելորը ընդհանուր հաշվով (քաղաքի թէ բուժ անորդական ընկերութեան) առնել, նրանց քանդել, հին և նեղ փողոցների տեղ նոր և լայն փողոցներ գծագրել, ասենք տեղ ջուր անցկացնել և հին անելքի տեղ նորերը շինել։

Լաւ է, Աստուած չանի, մի անգամ վերև յիշված մեծ գժբաղդութիւնը կը պատահի, — այն ժամանակ այդ գժբաղդութիւնն հասնար պատասխանատու կը լինի ժողովրդի առաջ մեր քաղաքային փարչութիւնը իր բաղաքագլխով, իր Դումայով և Դումայի բոլոր խելքը առնողներով։

Բայց և հասարակութիւնն իմանալիք է դէռ մնան էլ, որ խուլ էր մեռած ազգարարութիւնն ձայնին, նոյնպէս պատասխանատու կը լինի պատահած գժբաղդութիւնն հանար։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՐԿԱ ՀԱՅՊԱՆՈՑ

— 3 գեկտեմբերի

Նարկով. Քէ ինչպէս մեր հասարակութիւնը անբնակցուած է. չէ կարդում ոչ մի լրագիր. ոչ մի գիրք. քէ ասենք մեր և քէ հարևան, մանաւանդ չէ տիրում հարևան կարգալ, քանի մի քանի անհատներից, ասենք որ մինչև անգամ ասա անհատներից էլ կան ասիայիներից, որոնք հարևանի կարգալ գիրք կամ գիրք կարդալիս, իրանց ազգական և հարևանում, կամ գուցէ ազգական գրագիտների կարգին էլ են գասում, այլ և նոյնպէս մեր հասարակութեան անասունանալութիւնը գէպի ընդհանուր գիտութիւնների գրածները. — մարդ հարցնեն թէ ինչ հարց է ասում, քէ մեր հասարակ գրեմ, մեր է կարդացողը. կամ նեռապրարդիրը ասա քանի թէ գրեմ, քանի և ասիայիներ, ասենք ասենք մի ասենք թէ ինչ ասենք. ասենք ասենք մեր հասարակութիւնը, ասենք ասենք մեր հասարակութեան գրածներին նեռապրարդիրը. ինչ գրեմ ասենք գրեմ. ինչ գրեմ ասենք գրեմ. ինչ գրեմ ասենք գրեմ

[illegible] գրեթե չեն [illegible] գրած [illegible] նմանապես տգիտ [illegible]։ Եւ իրոք, թիւրիմացութիւնն է տգիտութիւնի վեհագոյն աստիճանը, որ հոլանդական բարձր դիրքաւորեալ հեղինակ է և մեզանում գրքի գիտնական հեղինակներ [illegible]։ Մինչդեռ մեր [illegible] մեր [illegible] գրքերի հեղինակներ [illegible]։ Ինչպիսի՞ [illegible] [illegible] [illegible]